

Telegraaf, 28 september 2014

Laatste hulp bij eenzaamheid

Amsterdammer Henk Pletter steekt hand uit naar duizenden vergeten mensen

Rob Hammink

De week tegen eenzaamheid viert momenteel zijn eerste lustrum, tot de 4e oktober. Maar de gevoelens over dit jubileum zijn dubbelzinnig. Hoe kan verdriet een drager zijn voor viering?

Henk Pletter ziet de vereenzaming en de gevolgen met lede ogen aan. "Ouderen langer thuis, een komende generatie die zich steeds afsluit in een kamer, levend in de illusie dat ze vrienden op internet hebben..."Foto: tlg

De langste eettafel van Nederland waartoe 'zielige' mensen worden opgeroepen, een congres waar mannen in maatpakken het probleem belichten. Helpt het allemaal, in een land waar meer en meer mensen wegglijden in een sociaal isolement en de overheid ouderen, op wie niemand zicht heeft, stimuleert langer thuis te wonen? Op pad met levenskunstenaar Henk Plenter, die meer dan veertig jaar dood en verderf bestreed. Hij begroef zich diep in de dood en het verderf, maar hij blijft een ongekennde levenslust uitstralen. Niets verraaft de onderwereld waarin hij veertig jaar de schrijnende gevolgen van de waanzin en eenzaamheid ervoer. De gepensioneerde 70-jarige Henk Plenter steekt zijn hand uit, een hand die duizenden vergeten mensen hulp bood.

Op de eettafel dwarrelt een zwart-witfoto neer met daaronder geschreven 'de misère'. Centraal staat een oude vermagerde vrouw in een bed, met een veel te groot gebreid vest dat onder de uitwerpselen zit. Haar ogen zijn neergeslagen. Ze lijkt op een opgesloten dier dat eindelijk wordt blootgesteld aan het daglicht. Wat we zien is onmenselijke hopeloosheid, platgeslagen tot tweedimensies. En het is slechts een moment, maar zo symbolisch voor de onzichtbare hel waar ongelooflijk veel landgenoten doorheen gaan. Er zit een man in een donker jasje naast haar, in troostende houding.

„Ze was zo breekbaar”, zegt Plenter. Zijn harde stem is nu opeens heel zacht.

De laatste cijfers stemmen niet tot hoop. In Nederland zijn vorig jaar ruim 1900 mensen overleden voor wie de lokale overheden de uitvaart heeft verzorgd. Dat is volgens de statistieken wederom een zorgelijke stijging ten opzichte van vorige jaren. Financiële problemen en het wegvallen van familiebanden worden opgevoerd als redenen. „Gelukkig gaan die begrafenissen met steeds meer respect. Dat is het goede nieuws. Mensen van de Sociale Dienst komen tegenwoordig ten tonele in een stemmig pak en er wordt klassieke muziek gedraaid. Aan het einde van zo'n gemarteld leven, is er dan toch nog iets moois. Maar ik heb liever dat er vòòr die dood iets wordt gedaan.”

Dan weer een foto. Dezelfde man in donker jasje staart in een volkswijk door een brievenbus. Al zijn zintuigen staan op scherp. Plenter in actie. „Ik moest het vooral van mijn neus hebben. Je ruikt als het ware wat er achter die deur plaatsvindt. Je wist bijna altijd of er een lijk lag. De fase daarvoor, de verwaarlozing, rook weer anders. Ik was ambtenaar voor de GGD en moest me houden aan protocollen, maar eigenlijk was ik geen ambtenaar. Ik volgde mijn hart en soms moest ik de grenzen wat oprekken om snel uit te vinden hoe slecht mensen eraan toe waren.” Er verschijnt een meeslepende grijns. „U begrijpt dat ik dan wel eens dingen moest doen die niet in het boekje stonden als aanbellen niet hielp.”

Ernstig vervuilde mensen, lijken, soms weken oud, psychiatrische probleemgevallen, alcoholisten met een lever zo groot als een voetbal. „Die dan tegen je zeggen dat ze weten dat ze zichzelf dood drinken, maar dat het hun eigen keuze is.”

Als iemand de verbeterde grimas van eenzaamheid heeft gezien dan is het Henk Plenter wel. De ervaringen, maar vooral de boodschap moest eruit dus hij schreef er een boek over: Let niet op de rommel. Zijn coauteur is de begenadigde schrijfster Annemiek van Kessel, die voor het eerst werd meegenomen in een wereld die ze misschien kende, maar nooit had gevoeld.

„En die vele mensen niet voelen”, zegt ze als iemand die dankbaar is dat ze deze stap naar de vaak onzichtbare werkelijkheid heeft gemaakt. „Toegegeven: nu is er de Week tegen de Eenzaamheid. Henk heeft er niet zoveel mee, hij vindt het een overschat mediamoment en ik begrijp dat wel. Aan de andere kant: het is beter dan niets. Het schudt mensen hopelijk wakker.”

De verhalen van Plenter zijn verhalen uit de krochten van het leven; als geld families verscheurt, of geen geld mensen naar de rand van de samenleving duwt. Als werkgevers niet op signalen van hun personeel letten en als mensen domweg eigenwijs zijn. „Dat komt ook vaak voor, hoor; mensen die niet geholpen willen worden en kiezen voor hun kluzenaarsbestaan. Dat roept een ingewikkelde discussie op. In hoeverre mag je als buitenstaander ingrijpen en moet je privacy van iemand respecteren? Lastig.”

“De Jordaan oergezellig en we zorgen voor elkaar? Aan m’n hoela.”
- Henk Plenter

De man die ooit ambulancechauffeur wilde worden, maar door het levenslot uiteindelijk inspecteur Hygiënisch Woningtoezicht werd, houdt zijn hart vast voor de toekomst. De toekomst van een overheid die steeds meer decentraliseert en hoopt dat mensen wel voor elkaar zullen zorgen. „Dat heb ik wel geleerd door al die jaren. Naastenliefde gaat niet zo diep. Ja, zolang het goed gaat, je het samen leuk hebt in de buurt, dan wordt er over en weer koffiegedronken. Maar als het minder gaat? Wie komt er dan nog voor je op?”

Hij haast zich te zeggen: „De Jordaan oergezellig en we zorgen voor elkaar? Aan m’n hoela. Vroeger net zo min als nu. Die mythe van leuke warme volkswijken is wel achterhaald. Mensen zijn daar net zo egoïstisch als in de chiquere delen van de stad. Maar toch lag de nadruk van m’n werk in de Bijlmer, Oud-West, de gewonere straten in Oud-Zuid waarvan je niet weet wat er achter die vergeelde vitrage gebeurt. In de grote stad is de anonimiteit zoveel groter dan je denkt. Op het platteland heb je nog zoiets als ‘naoberschap’, de onuitgesproken verplichting om een oogje in het zeil van de burens te houden.”

Annemiek van Kessel: „Eigenlijk is dan een groot deel van het probleem al opgelost. Kijk eens of de gordijnen wel opengaan bij de buurvrouw. Bied de bejaarde buurman eens aan om boodschappen voor hem te doen.”

Als kranten weer eens berichten over mensen die dagen of zelfs soms jarenlang dood in hun huis liggen, laait de maatschappelijke discussie weer kortstondig op. Wat te doen, behalve een keer per jaar een bewustwordingsweek?

„Ik denk dat er een mooie rol voor bijvoorbeeld nutsbedrijven of woningbouwcorporaties ligt. Niet maandenlang herinneringen blijven sturen als rekeningen niet worden betaald. Energieverbruik dat opeens significant lager is? Alarmbel! Alerter zijn, zonder opsporingsambtenaar te willen spelen.”

Dan heeft het stilzitten hem te lang geduurd. Even later zwiert Plenter op een geleende fiets door de stad. Langs het Roelof Hartplein waar hij in het prachtige gebouw Het Nieuwe Huis, een appartementencomplex voor alleenstaande mannen en vrouwen, iemand moet opzoeken wiens kamer een chaos is. Hij zal er binnenkort worden uitgezet. Zonder terughoudendheid belt hij aan en spreekt de man toe, in de hoop dat deze zijn leven betert.

„Ik kan het niet laten. Kom even mee naar de Rustenburgerstraat. Zie je dat raam? Daar vlogen de duiven in en uit. Ik ging er effe ruiken. Foute boel. We troffen een dode man aan. De muizen hadden al nesten in hem gebouwd. De burens? Ach die klaagden alleen over stankoverlast. Zover gaat de burenhulp: tot de voordeur, niet daarachter. Ouderen langer thuis, een komende generatie die zich steeds afsluit in een kamer, levend in de illusie dat ze vrienden op internet hebben... Ik zie de vereenzaming en de gevolgen met lede ogen aan.”

Nog even hebben we het buiten over het stijgende percentage dat hand in hand gaat met eenzaamheid. Het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) kwam recent met een toename van 30 naar 40 procent onder volwassen Nederlanders. Ook andere gezichten van eenzaamheid trekken hier op de stoep voorbij. Eenzaamheid aan de top van de politiek of topsport. Daar kan de Amsterdamse mannelijke variant van Florence Nightingale zich alles bij voorstellen. „Ik ben zelfs een keer bij een hotemetoot van een bank geweest omdat de burens klaagden over stankoverlast. De man verwaarloosde zichzelf op alle fronten, maar

hij ging tenminste nog zo af en toe de deur uit voor een vergadering. Maar ja, u heeft gelijk: hij balanceerde op het randje.”

Dan stapt Plenter weer op de fiets. Met zijn werk en inzet heeft hij niet alleen duizenden mensen geholpen, maar heeft hij ook onze taal verrijkt. Plenteren is officieel opgenomen als 'Een huis ontruimen waarin de bewoner of bewoners zoveel spullen hebben verzameld en opgeslagen, dat het wonen erin of in de omgeving ervan een gevaar oplevert voor de volksgezondheid.'